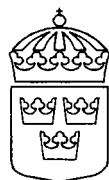

Utbildningsutskottets yttrande

1992/93:UbU3y

Åtgärder för att stabilisera den svenska ekonomin (prop. 1992/93:50 bil. 7 delvis)

1992/93
UbU3y

Till finansutskottet

TIONDE HUVUDTITELN

Finansutskottet har den 3 november 1992 berett utbildningsutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1992/93:50 om åtgärder för att stabilisera den svenska ekonomin jämte motioner.

Regeringen konstaterar i propositionen att förutsättningarna för den ekonomiska politiken har förändrats och försämrats snabbt sedan riksdagen fattade beslut med anledning av 1992 års kompletteringsproposition. För att motverka de allt svårare problemen på arbetsmarknaden behövs enligt regeringen nu stora och temporära insatser. Mot bl.a. denna bakgrund har regeringen och Socialdemokraterna enats om ett stabiliseringsprogram för den svenska ekonomin.

I bilaga 7 (Arbetsmarknadsdepartementet) under avsnittet 2.2.4 Arbetsmarknadsutbildning framhåller föredragande statsrådet att en stor andel av de arbetslösa har behov av att komplettera sina praktiska och teoretiska kunskaper för att få en fast förankring på arbetsmarknaden, ett förhållande som gäller både ungdomar med tvååriga utbildningar i gymnasieskolan och vuxna som har en kort eller föråldrad utbildning. Det är därför angeläget att ytterligare möjligheter öppnas för arbetslösa att kunna göra kompletteringar av sin tidigare utbildning. Det kommunala offentliga skolväsendet bör ges förutsättningar att under våren 1993 kunna anordna kompletterande utbildningar för de arbetslösa i form av påbyggnadsutbildningar inom dels gymnasieskolan för de unga som tidigare lämnat gymnasieskolans tvååriga utbildningar, dels den kommunala vuxenutbildningen (komvux) för vuxna arbetslösa.

Regeringen föreslår att AMS skall beviljas sammanlagt 210 mkr för att kunna lämna bidrag till en del av utbildningskostnaden till de kommuner som anordnar ifrågavarande utbildningar. För komvux beräknas 143 mkr och för gymnasieskolan 67 mkr. Dessa medel beräknas räcka till en omfattning motsvarande 13 000 heltidsplatser i komvux och 5 000 heltidsplatser i gymnasieskolan, dvs. totalt 18 000 platser inom det offentliga kommunala skolväsendet. Denna utökning av utbildningsplatserna skall avse kurser på heltid eller minst halvtid.

När det gäller högskoleutbildning aviseras ett förslag om ytterligare 2 000 platser för vårterminen 1993 utöver den av regeringen tidigare

beslutade satsningen på 4 000 platser för innevarande budgetår. Medelsbehovet beräknas till ca 50 mkr. Nu tillkommande platser kommer om möjligt att förläggas till mindre och medelstora högskolor. Föredragande statsrådet anför att chefen för Utbildningsdepartementet avser att senare återkomma med förslag i denna fråga.

Enligt motion 1992/93:Fi37 (v) yrkande 16 är regeringens förslag till en utökning av antalet utbildningsplatser i gymnasieskolan och komvux otillräckligt. Motionärerna föreslår att ytterligare 15 000 utbildningsplatser utöver regeringens förslag bör inrättas med ungefär lika stor fördelning mellan folkhögskolorna, vuxenutbildningen och gymnasieskolan. Fördelningen av dessa platser får rättas efter de praktiska möjligheter som finns inom de olika skolformerna.

Utbildningsutskottet instämmer i vad föredragande statsrådet anför om behovet av att arbetslösa ungdomar och vuxna ges möjlighet att komplettera sina praktiska och teoretiska kunskaper för att få en fast förankring på arbetsmarknaden.

I detta sammanhang vill utbildningsutskottet erinra om regeringens förslag i kompletteringspropositionen våren 1992 beträffande bl.a. åtgärder inom utbildningsområdet mot ungdomsarbetslösheten. Utbildningsutskottet ställde sig därvid positivt till regeringens förslag om dels ett tillskott av 8 000 helårsplatser i gymnasieskolan för ett tredje utbildningsår, dels ett bemyndigande för regeringen att vid behov ytterligare öka antalet platser för ett tredje gymnasieår. Medelsbehovet beräknades till 266 mkr. Riksdagen beslutade i enlighet med utbildningsutskottets yttrande och finansutskottets hemställan i denna del (prop. 1991/92:150, yttrande 1991/92:UbU4, bet. FiU29, rskr. 345).

Enligt förordningen (SKOLFS 1992:34) om särskilda åtgärder inom utbildningsområdet mot ungdomsarbetslösheten lämnas bidrag till kommunerna med 27 000 kr per helårselev. Statsbidrag rekvideras av elevens hemkommun hos Statens skolverk. Ett extra statsbidrag lämnas till kommunerna för planerings- och informationsinsatser i samband med anordnandet av det tredje utbildningsåret. Skolverket skall till regeringen senast den 1 september 1993 redovisa vad bidraget lett till i fråga om utbildningsplatser, utbildningarnas längd och huvudsakliga innehåll. Av särskilt intresse är, enligt vad som framhålls i förordningen, en redovisning av hur många elever som genom ett tredje utbildningsår har fått utbildning huvudsakligen inom det tekniska området och vilka utbildningar som har anordnats. Vidare bör en motsvarande redovisning ske av utbildningarna inom området för språkstudier. Enligt vad utbildningsutskottet inhämtat har hittills ca 13 000 nya platser tillskapats för ett tredje utbildningsår i gymnasieskolan. Ett regeringsbeslut den 29 oktober 1992 beträffande ändring i nämnda förordning innebär att statsbidrag lämnas för anordnande av ett tredje utbildningsår även för dem som avslutar en tvåårig utbildning i gymnasieskolan under höstterminen 1992.

Omfattningen av hittills anordnade utbildningsplatser för ett tredje utbildningsår i gymnasieskolan för arbetslösa ungdomar visar att platserna fyllt ett stort behov. De i föreliggande proposition föreslagna utbildningsplatserna för våren 1993 — 13 000 heltidsplatser i komvux

och 5 000 heltidsplatser i gymnasieskolan — kommer likaså att bli ett värdefullt tillskott. Det gäller inte minst för de vuxna arbetslösa som vill komplettera sin tidigare utbildning. För denna kategori arbetslösa borde dock utbildningsinsatserna enligt utskottets uppfattning ha kunnat sättas in tidigare.

Som framgår av propositionen (bil. 7, s. 14) har Riksrevisionsverket (RRV) granskat den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen (Effektivitetsproblem i arbetsmarknadsutbildningen, F 1992:15). Granskningen har särskilt inriktats på hur förhållandet mellan beställare och leverantörer bl.a. påverkar kostnadseffektiviteten i utbildningen. Arbetsmarknadsverket upphandlar arbetsmarknadsutbildning av AMU-gruppen och andra utbildningsanordnare, däribland komvux. Enligt RRV:s iakttagelser hanteras upphandlingen inte alltid affärsmässigt av länsarbetsnämnderna då dessa underlåter att begära in anbud från fler än en anordnare. Tydliga kravspecifikationer avseende kursinnehåll, kvalitet m.m. bör upprättas. RRV:s granskning av arbetsmarknadsutbildningen visar att en hel del åtgärder kan och måste vidtas för att förbättra upphandlingskompetensen inom Arbetsmarknadsverket i syfte att få till stånd en bättre hushållning med de resurser som satsas på utbildning.

Utbildningsutskottet vill i detta sammanhang erinra om att regeringen tillkallat en särskild utredare som enligt sina direktiv (dir. 1992:48) bl.a. skall utveckla statens roll som beställare av utbildning för vuxna och göra noggranna kostnadsjämförelser mellan olika typer av utbildning för vuxna. Enligt direktiven är det viktigt att statens upphandling sker i former som medverkar till ett rationellt och effektivt utnyttjande av alla de resurser som står till förfogande för utbildning. Utredaren förväntas komma med förslag senast den 1 mars 1993.

Som redovisats i det föregående ankommer det på Statens skolverk att i enlighet med bestämmelserna i en särskild förordning utbetala statsbidrag till kommunerna under budgetåret 1992/93 för kostnader för ett tredje utbildningsår i gymnasieskolan eller komvux, följa upp och till regeringen redovisa vad bidraget lett till i fråga om utbildningarnas innehåll, antal platser, fördelning på kommuner m.m. För de enskilda kommunerna, gymnasie- och komvuxenheterna kan det vara förvirrande vid planering och redovisning av utbildningarna att arbeta med två parallella resurssystem för i stort sett samma ändamål. Det är utbildningsutskottets bestämda uppfattning att medel för utbildningsinsatser inom det kommunala offentliga skolväsendet skall kanaliseras genom Statens skolverk och inte genom AMS.

Utbildningsutskottet finner den i propositionen föreslagna utbildningsvolymen för gymnasieskolan och komvux väl avvägd med hänsyn till den korta tid som står till förfogande för planering och genomförande av utbildningarna i gymnasieskolan och komvux.

Utbildningsutskottet, som vill fästa finansutskottets uppmärksamhet på vad utskottet anfört om anvisningen under tionde huvudtiteln av de medel som av regeringen föreslås för utbildningsinsatser inom det kommunala offentliga skolväsendet, föreslår att finansutskottet tillstyr-

ker regeringens förslag om *bidrag till den kommunala vuxenutbildningen och gymnasieskolan* (avsnitt 2.2.4). Därjämte bör finansutskottet avstyrka motion 1992/93:Fi37 yrkande 16.

I motion 1992/93:Fi35 (s) yrkande 17 begärs förslag till *ett program för utbildning och kompetensutveckling* i arbetet. Långsiktigt bör ytterligare en årskull, dvs. ca 100 000 personer, delta i olika typer av utbildningar. Motionärerna framhåller bl.a. att vid en internationell jämförelse har stora delar av den svenska arbetskraften en lägre utbildningsnivå än den som uppnåtts i några av Sveriges viktigaste konkurrentländer på världsmarknaden. Regeringen bör senast i samband med budgetpropositionen 1993 lägga fram förslag om ett program för utbildning och kompetensutveckling. I motion 1992/93:Fi40 (s) föreslås att särskilda insatser bör göras för kvinnors sysselsättning och utbildning i Skåne. Motionärerna framhåller att utbildning är en viktig grund för att förbättra kvinnors utvecklingsmöjligheter och bidrar till att stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden. Tillsammans med AMU spelar komvux en viktig roll när det gäller omskolning. Inom komvux är kvinnorna i majoritet bland kursdeltagarna, framhåller motionärerna. I motion 1992/93:Fi79 (v) yrkande 11 framhålls likaså vikten av utbildningsinsatser i kompetenshöjande syfte för kvinnor i Norrbottens län.

Utbildningsutskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

När det gäller förslaget i motion 1992/93:Fi35 att långsiktigt planera för att ytterligare en årskull, dvs. ca 100 000 personer, skall kunna delta i utbildning vill utskottet erinra om riksdagens beslut (prop. 1990/91:85, bet. UbU16, rskr. 356) om en reformerad gymnasieskola med treårig utbildning på program för alla elever. Gymnasieskolans reformering skulle inledas fr.o.m. läsåret 1992/93 och vara genomförd läsåret 1995/96. Med hänsyn till det statsfinansiella läget beslutade dock riksdagen under föregående riksmöte (prop. 1991/92:100 bil. 9, bet. UbU10, rskr. 190) att senarelägga den statliga delen av gymnasiereformens finansiering. Utskottet utgick dock från att det skulle bli möjligt att budgetåret 1993/94 påbörja den statliga delen av finansieringen av gymnasieskolans reformering. Med hänsyn till den normala fördelningen av utbildningsplatser mellan tvååriga och treåriga linjer i gymnasieskolan innebär riksdagens beslut om en reformerad gymnasieskola att ytterligare ca en halv årskull, dvs. drygt 50 000 elever, kommer att få ett tredje utbildningsår i gymnasieskolan när reformen är fullt genomförd i slutet av 1990-talet.

Utbildningsutskottet vill vidare erinra om sin redovisning av den planerade dimensioneringen av den grundläggande högskoleutbildningen i sitt betänkande 1991/92:UbU14. Utskottet konstaterade i likhet med vad utbildningsministern beräknade i budgetpropositionen 1992 att det sammanlagda antalet årsstudieplatser inom såväl utbildningslinjer som fristående kurser kommer att ha ökat med ca 22 000 i slutet av nästa treårsperiod (utgången av budgetåret 1995/96) till följd av redan beslutade resp. föreslagna utbyggnader av antalet nybörjar-

platser avseende budgetåren 1991/92 och 1992/93. Regeringen har aviserat sin avsikt att återkomma till frågan om den fortsatta dimensioneringen av högskolan under återstoden av 1990-talet i samband med budgetförslaget för nästa treårsperiod.

Utbildningsutskottet finner således att den i motion 1992/93:Fi35 angivna målsättningen att ytterligare en årskull skall få möjlighet till utbildning i olika former till en stor del kommer att uppfyllas genom en fortsatt utbyggnad av gymnasieskolan och högskolan under 1990-talet. Utbildningsutskottet delar motionärernas uppfattning att förutsättningarna för en allsidig kompetensutveckling i arbetslivet måste förbättras och att därvid industrins behov bör prioriteras.

När det gäller förslagen i motionerna 1992/93:Fi40 och 1992/93:Fi71 om särskilda utbildningsinsatser för kvinnorna i Skåne resp. Norrbottens län hänvisar utbildningsutskottet till aktuell statistik över arbetssökande utan arbete. Uppgifter från oktober 1992 visar att ca 47 % av antalet nyanmälda arbetssökande utan arbete utgörs av kvinnor i riket som helhet, medan motsvarande andelar är 46 och 53 % i Kristianstads resp. Malmöhus län och 41 % i Norrbottens län. I gruppen kvarstående arbetssökande utan arbete är kvinnornas andel i riket 54 %. I denna grupp är andelen för Kristianstads län och Malmöhus län 56 % resp. 63 % och för Norrbottens län 48 %. Någon påtaglig skillnad när det gäller arbetssökande kvinnor utan arbete mellan de i motionerna aktualiserade länen och riket som helhet föreligger således inte. Utbildningsutskottet är inte berett att i nu förvarande sammanhang föreslå finansutskottet att tillstyrka ett särskilt uttalande av riksdagen i enlighet med motionerna utan utgår från att regeringen som ett viktigt led i arbetsmarknadspolitiken uppmärksammar kvinnornas situation på arbetsmarknaden.

Med hänvisning till det anförda föreslår utbildningsutskottet att finansutskottet avstyrker motionerna 1992/93:Fi35 yrkande 17, 1992/93:Fi40 och 1992/93:Fi71 yrkande 11.

Enligt motion 1992/93:Fi36 (nyd) yrkande 9 bör ett modernt *lärlings-system* införas med löner som står i rimlig proportion till vad lärlingarna kan tillföra produktionen.

Riksdagens beslut (prop. 1991/92:157, bet. UbU26, rskr. 311) om vissa gymnasie- och vuxenutbildningsfrågor m.m. innebär bl.a. att en ny utbildning för lärlingar införs i gymnasieskolan inom ramen för individuella program. Den nya lärlingsutbildningen skall vara en kombination av sådan yrkesutbildning som sker i ett företags regi, inom ramen för ett anställningsförhållande, och studier av vissa ämnen i gymnasieskolan. Lärlingsutbildningen får härigenom ett delat huvudmannaskap. Företagen skall vara huvudman för den företagsförlagda delen av lärlingsutbildningen och ansvara för genomförandet av den. Lärlingarnas anställningsförhållanden under den tid de är i företagen är en fråga för parterna på arbetsmarknaden att komma överens om. Skolans del i utbildningen för lärlingar skall utgöras av ett s.k.

utbildningspaket med de kärnämnen som studeras i gymnasieskolan. För dessa allmänna ämnen är kommunen huvudman (jfr 1 kap. 4 § gymnasieförordningen).

Den nya lärlingsutbildningen ger möjligheter att utforma en viss yrkesutbildning på ett flexibelt sätt och anpassa den till såväl den enskilda lärlingen som företaget och till lokala förutsättningar. Mot denna bakgrund finner utskottet att motionsyrkandet i stort är tillgodosett, varför finansutskottet bör avstyrka motion 1992/93:Fi36 yrkande 9.

I samma motion yrkande 19 hemställs att riksdagen beslutar att *bidragen till hemspråksundervisningen* snarast skall upphöra, helst fr.o.m. den 1 januari 1993.

Utbildningsutskottet vill erinra om att bl.a. sektorsbidraget till driften av det kommunala offentliga skolväsendet, i vilket medel för hemspråksundervisningen och undervisningen i svenska som andraspråk beräknas, kommer att avvecklas från den 1 januari 1993. Från samma tidpunkt kommer att införas ett nytt generellt statsbidrag till kommuner, kallat statligt utjämningsbidrag (jfr prop. 1991/92:150 del 1 och 1991/92:100, bet. FiU:30, rskr. 350). Det ankommer således på kommunerna själva att avgöra hur det statliga bidraget till kommunal verksamhet skall nyttjas. Utbildningsutskottet har under föregående riksmöte behandlat flera yrkanden om slopandet av medel för hemspråksundervisningen (jfr bet. 1991/92:UbU10 och 1991/92:UbU19) och senast i sitt yttrande till finansutskottet beträffande kompletteringspropositionen (prop. 1991/92:150 bil. 1:6, 1991/92:UbU4y). Utbildningsutskottet har avstyrkt ifrågakvarande yrkanden och bl.a. framhållit att det är en tillgång för vårt land om många av landets invånare har en naturlig tvåspråkighet. Med samma motivering föreslår utbildningsutskottet att finansutskottet avstyrker motion 1992/93:Fi36 yrkande 19.

I motion 1992/93:Fi71 (v) framförs *förslag till förbättringar av lokaler* vid Högskolan i Luleå och förbättringar av den fysiska miljön i gymnasier och grundskolor i Norrbottens län. Medelsbehovet för dessa ändamål beräknas till 180 mkr resp. 120 mkr.

När det gäller lokalförsörjningen inom högskolan har utbildningsutskottet i sitt betänkande 1991/92:UbU16 med anledning av regeringens förslag i budgetpropositionen redovisat kostnadsramar uppförda för pågående och beslutade byggnadsobjekt inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde. I gällande investeringsplan finns uppförda projekt om sammanlagt ca 2 158 000 000 kr. Varken i UHÄ:s och Byggnadsstyrelsens gemensamma lokalförsörjningsplan (UHÄ:s anslagsframställning för budgetåret 1992/93, bilaga 3) eller i Högskolans i Luleå anslagsframställning för budgetåret 1993/94 finns det i motionen aktualiserade byggnadsprojektet vid Högskolan i Luleå upptaget.

Beträffande statsbidrag till miljöförbättringar i skolan hänvisar utbildningsutskottet till riksdagens beslut (prop. 1991/92:10, bet. UbU6, rskr. 26) som bl.a. innebär att två årsbelopp av det av riksdagen tidigare beslutade stimulansbidraget till förbättringar av den fysiska miljön i skolorna (bet. 1989/90:UbU9, rskr. 58) skulle tidigareläggas,

och att ytterligare 600 mkr skulle anvisas under åttonde huvudtiteln på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1991/92. Den beslutade tidigareläggningen av medelsanvisningen var en åtgärd i syfte att snabbt förbättra situationen på arbetsmarknaden.

Utbildningsutskottet är inte berett att i detta sammanhang ställa sig bakom de i motion 1992/93:Fi71 framförda förslagen till förbättringar av lokalbeståndet vid Högskolan i Luleå samt i gymnasieskolor och grundskolor i Norrbottens län, varför finansutskottet bör avstyrka motion 1992/93:Fi71 yrkandena 9 och 10.

Stockholm den 24 november 1992

På utbildningsutskottets vägnar

Ann-Cathrine Haglund

I beslutet har deltagit: Ann-Cathrine Haglund (m), Lena Hjelm-Wallén (s), Rune Rydén (m), Bengt Silfverstrand (s), Margitta Edgren (fp), Ingvar Johnsson (s), Larz Johansson (c), Berit Löfstedt (s), Bo Arvidsson (m), Ewa Hedkvist Petersen (s), Stefan Kihlberg (nyd), Eva Johansson (s), Ulf Melin (m), Jan Björkman (s) och Tuve Skånberg (kds).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Thommy Ohlsson (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

Avvikande meningar

1. Lena Hjelm-Wallén, Bengt Silfverstrand, Ingvar Johnsson, Berit Löfstedt, Ewa Hedkvist Petersen, Eva Johansson och Jan Björkman (alla s) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "När det gäller" och slutar med "och 1992/93:Fi71 yrkande 11" bort ha följande lydelse:

Utbildningsutskottet konstaterar att en hårdnande internationell konkurrens ställer ökade krav på kompetens inom stora delar av arbetslivet. Förändringar i teknik och arbetsorganisation medför krav på såväl kunskaper som förmåga att tillägna sig kunskaper. En internationell jämförelse i vad gäller utbildning och kompetens visar att den svenska arbetskraften har en utbildningsnivå som inte når upp till den som gäller i några av våra viktigaste konkurrentländer (jfr Långtidsutredningen, SOU 1992:19). Trots att utbildningsnivån på arbetskraften ökat påtagligt under de senaste årtiondena saknar fortfarande över 40 % av arbetskraften utbildning utöver folk- eller grundskola. Det är således närmare 800 000 svenskar i yrkesverksam ålder som har kortare utbildning än nio år. Vid en internationell jämförelse ligger Sverige

ganska långt framme när det gäller allmän vuxenutbildning. Fortfarande finns dock en alltför låg andel av befolkningen i högre utbildning. Personalutbildningen i näringslivet är likaså eftersatt.

Mot denna bakgrund ställer sig utbildningsutskottet bakom förslaget i motion 1992/93:Fi35 att på sikt ytterligare en årskull, dvs. ca 100 000 personer, bör delta i olika former av utbildning inom högskola, yrkesutbildning, omskolning, allmän vuxenutbildning och framför allt kompetensutveckling i arbetslivet. Det är viktigt att nu börja planera och inrikta resurserna mot ett sådant mål. Regeringen bör senast i samband med budgetpropositionen 1993 lägga fram förslag till *ett program för utbildning och kompetensutveckling*. I ett sådant program är det angeläget att kvinnornas utbildningssituation och kompetensutveckling särskilt uppmärksammas såväl regionalt som i riket som helhet.

Med hänvisning till det anförda bör finansutskottet hemställa att riksdagen med anledning av proposition 1992/93:50, motionerna 1992/93:Fi40 och 1992/93:Fi71 yrkande 11 bifaller motion 1992/93:Fi35 yrkande 17.

2. Stefan Kihlberg (nyd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar med "Som redovisats" och slutar med "genom AMS" bort ha följande lydelse:

Utbildningsutskottet har inget att erinra mot att AMS beviljas föreslagna medel för att inom ramen för arbetsmarknadspolitiska åtgärder upphandla utbildningar i gymnasieskolan och komvux för arbetslösa ungdomar och vuxna.

dels att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utbildningsutskottet vill" och slutar med "yrkande 19" bort ha följande lydelse:

Utbildningsutskottet anser i likhet med vad som anförts i motion 1992/93:Fi36 yrkande 19 att den statliga och kommunala *ersättningen till hemspråksundervisningen* om möjligt bör avbrytas vid årsskiftet 1992/93. En sådan åtgärd kommer att förstärka såväl statskassan som kommunernas finanser. Enligt utbildningsutskottets uppfattning innebär detta inget hinder för att invandrarna själva genom t.ex. föreningsverksamhet skall kunna underhålla sina hemspråk och sin kulturbakgrund. Men utbildning i ca 85 hemspråk skall inte ske på det allmännas bekostnad.

Utbildningsutskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker motion 1992/93:Fi36 yrkande 19 beträffande bidragen till hemspråksundervisningen.

Särskilt yttrande

Lena Hjelm-Wallén, Bengt Silfverstrand, Ingvar Johnsson, Berit Löfstedt, Ewa Hedkvist Petersen, Eva Johansson och Jan Björkman (alla s) anför:

I den överenskommelse mellan företrädare för regeringspartierna och Socialdemokraterna som träffades den 20 september i år ingick att de tillkommande 2 000 platserna inom högskolan om möjligt kommer att förläggas till mindre och medelstora högskolor. Denna överenskommelse utgör grunden för den nu aktuella propositionen.

Regeringen har dock ännu den dag då detta yttrande justeras, den 24 november, inte lagt fram något förslag om fördelningen av dessa extraplatser, trots att proposition utlovats under mycket lång tid. Därigenom försvåras avsevärt högskolornas möjligheter att starta nya utbildningar vid årets början med den korta planeringstid de får. Vi anser detta är mycket allvarligt.

Än mer anmärkningsvärt är regeringens agerande vad gäller höstens 4 000 extra platser och de kvalitetsförstärkningar som propositionen också skall behandla. Regeringen beslutade om dessa extra utbildningsplatser kombinerade med olika kvalitetspåslag till högskolan den 20 augusti. Riksdagsbeslut om detta har ännu inte kunnat fattas trots att dessa förändringar redan är genomförda.

Utbildningsutskottets majoritet avvisade vid sitt sammanträde den 20 augusti det socialdemokratiska förslaget till utskottsinitiativ om fler utbildningsplatser. Regeringen har ännu inte formulerat sitt augustibeslut i proposition till riksdagen.

Regeringens hantering av högskolefrågorna denna höst är uppseendeväckande nonchalant mot riksdagen. Dessutom skapar oredan i beslutsordningen stora svårigheter för högskolorna och för dem som hoppas få genomföra studier på högskolan genom de nytillkomna platserna.

Riksdagens beslut (prop. 1991/92:157, bet. UbU26, rskr. 311) om vissa gymnasie- och vuxenutbildningsfrågor under våren 1992 innebar bl.a. införandet av en ny utbildning för lärlingar i gymnasieskolan. Vi anser att kommunen skall vara huvudman för den gymnasiala lärlingsutbildningen och hänvisar i övrigt till reservation 1 i utbildningsutskottets betänkande.

När det gäller statsbidrag till miljöförbättringar i skolan vill vi hänvisa till vår reservation i utbildningsutskottets betänkande 1991/92:UbU12, i vilken vi avvisade regeringens förslag att avskaffa stimulansbidraget till förbättringar av den fysiska miljön i skolorna från budgetåret 1992/93.

Meningsyttring av suppleant

Meningsyttring får avges av suppleant från Vänsterpartiet, eftersom partiet inte företräds av ordinarie ledamot i utskottet.

Thommy Ohlsson (v) anför:

Vänsterpartiet anser i likhet med utbildningsutskottet att regeringens förslag till en utökning av antalet platser i folkhögskolor samt i gymnasieskolan och komvux är angeläget men att insatserna borde ha kommit tidigare för att ge utbildningsmöjligheter till arbetslösa ungdomar och vuxna. Den föreslagna utbildningsvolymen i förevarande proposition är dock otillräcklig. Riksdagen bör därför besluta om ytterligare 15 000 utbildningsplatser, vilka kan fördelas efter de praktiska möjligheter som finns i folkhögskolorna, gymnasieskolan och komvux. Ytterligare *medel* bör anvisas *för utbildning i gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen*.

Finansutskottet bör hemställa att riksdagen med anledning av proposition 1992/93:50 och med bifall till motion 1992/93:Fi37 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen.

När det gäller förslaget om *ett program för utbildning och kompetensutveckling* instämmer Vänsterpartiet i vad som anförts i den av Socialdemokraterna avlämnade avvikande meningen.

I syfte att förbättra den fysiska skolmiljön i gymnasieskolor och grundskolor i Norrbottens län och tillgodose vissa lokalbehov vid Högskolan i Luleå och samtidigt ge nya arbetstillfällen för arbetslösa byggnadsarbetare bör finansutskottet tillstyrka motion 1992/93:Fi71 yrkandena 9 och 10.